

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

“Безопасни условия на труд в зоните за отдых на строителния сектор”,
представен от **Фърат Ертуш Ертюрк** за присъждане на образователно-научна степен “доктор” по научна специалност *Техника на безопасността на труда и противопожарна техника*, докторант към катедра “Строителство на сгради и съоръжения” на Архитектурен факултет на ВСУ “Черноризец Храбър”
от проф. д-р инж. **Стефан Терзиев**

Предложеният дисертационен труд от докторанта Фърат Ертуш Ертюрк е в обем от 124 страници, като е структуриран в увод, три глави и заключение, четири приложения и списък с използваната литература от 103 заглавия на английски, български и турски език. Трудът съдържа 27 фигури и 15 таблици. След всяка глава са направени съответните изводи. Трудът е с много добро ниво на оформление.

1. Кратки биографични данни:

Докторантът Фърат Ертуш Ертюрк е роден на 10.12.1971 в гр. Башкале, вилает Ван, Р Турция. Завършил е бакалавърска степен по БУТ в металургията в Университет Гази – Анкара и магистърска степен по ЗБУТ в строителството в Университет Йени Юзиъл – Истанбул. Работи като експерт по БУТ в строителния сектор във вилает Ван, едновременно е инспектор по БУТ в международната строителна компания „Четинкая груп“.

2. Актуалност на разработваната тема:

Темата е актуална и важна, което произтича от стремежа за свеждане до минимум както на човешките жертви и наранявания, така и на материалните щети в разглеждания сектор.

Цел:

Целта на разработката е изследване безопасните условия на труд в зоните за почивка и отдих на строителния сектор в Р Турция, с оглед възстановяване на психическото и здравословно състояние на работещите.

Задачите, чрез които се постига целта на този труд, са следните:

1. Проучване факторите на трудовата дейност на работещите в строителния сектор, водещи до настъпване на трудови злополуки и професионални заболявания.
2. Анализирание безопасните условия и ефективността на работата на персонала в зоните за почивка и отдих с цел пълно възстановяване психичното и здравословно състояние на работещите.
3. Разработване система за организиране почивката в зоните за отдих в строителния сектор.
4. Провеждане предварително проучване на условията за почивка на работещите в зоните за отдих в строителния сектор.

Методика на изследване:

При изследванията основно са използвани възможностите на метода на математическата статистика, тестовото и анкетно проучване, методите: на сравнението, на взаимосвързаното изучаване на отделните елементи и на експертната оценка.

Обект на научното изследване са зоните на отдих на строителни фирми, участващи в изграждането на магистрала и съпътстващо строителство на съоръжения и сгради в област Татван, източен Анадол на Р Турция.

Уводната част на работата обхваща анализ на важната роля на строителната индустрия за икономическото развитие на Р Турция. Изтъкнато е, че с нарастване обема на строителството се наемат работници без необходимия професионален опит, трудови навици и необходими знания по безопасни

условия на труд (БУТ), което е основна предпоставка за явно очерталата се тенденция към увеличаване броя на трудовете злополуки в строителния сектор на страната.

В първа глава докторантът задълбочено се спира на анализа, съдържанието и особеностите на понятията безопасни условия на труд и безопасна работна среда, съобразно спецификата на изследвания обект. Разгледана е и връзката между работоспособността от една страна и преумората и стреса на работното място от друга, като са установени фазите на работоспособността и симптомите и степените на умора. Подробно е анализирана нормативната база на Р Турция, ЕС и Международната организация на труда, регламентираща безопасните условия на труд и отдих на работещите. Направен е задълбочен анализ на влиянието на различните фактори за възникването на трудови инциденти в строителството. Анализът показва, че основна причина за възникване на трудов травматизъм на строителната площадка е лошото физическо и психическо състояние на работещите в следствие настъпване преумора на работното им място . Проведеният анализ доказва необходимостта от изследване условията за възстановяване на физическото и психическо здраве на работещите в зоните за отдих на строителния сектор.

Във втора глава е извършен анализ на състоянието на БУТ и почивка в зоните за отдих, като са установени пропуските в нормативната база, регламентираща условията за почивка и възстановяване на работещите в строителния сектор. Извършеният анализ показва необходимостта от промени и допълване на нормативната база или създаване на нова актуализирана *„система за осигуряване на безопасни условия на труд и почивка в зоните за отдих на строителния сектор“*. Обоснована е целесъобразността от включване на общи изисквания за проектиране на стационарни и нестационарни сгради и съоръжения като съставен елемент от *„системата за осигуряване на безопасни условия на труд и почивка в зоните за отдих на строителния сектор“* .

В трета глава, на базата на избраните методи за изследване, са анализирани резултатите от извършените анкетни проучвания на почиващите и персонала в зоните за отдих на строителния сектор. Получените резултати обуславят определяне влиянието на основните фактори върху трудовия травматизъм на двете експериментални групи: работещи и персонал, както и коефициентите на трудов травматизъм за отделните строителни дейности, който в Р Турция показва значително завишени нива в сравнение с ЕС. Разработена е методика на проучването, включваща цел на изследването, работни хипотези, променливи и обхват на проучването. Направеният задълбочен теоретичен и числен анализ на резултатите от анкетните изследвания показва, че нулевата хипотеза **Нур.о** „**Настъпването на физическа и психическа умора допринася за увеличаване честотата на трудовия травматизъм**“ е върната хипотеза.

Автореферат:

Основните части на дисертационния труд са отразени и обхванати от автореферата. Той е разработен в съответствие с изискванията и дава възможност за показване приносите на дисертационната работа.

3.Степен на познаване състоянието на проблема:

Докторантът много задълбочено е запознат със състоянието на проблема както в Р Турция, така и в ЕС.

4.Научни, научно-приложни и приложни приноси на дисертацията:

Съгласен съм с предложените от докторанта приноси с научно-приложен и приложен характер и ги приемам напълно.

5.Преценка на публикациите по темата на дисертацията:

Докторантът представя 4 публикации (2 в съавторство и 2 самостоятелни), изнесени на международни научни конференции (3 в България и 1 в Чехия). В

тях са отразени основни моменти на дисертацията, като по този начин са апробирани съществени части от нея преди защитата. Приемам, че публикациите са лично дело на докторанта.

6.Мнения, препоръки и забележки:

Считам, че дисертацията и авторефератът са разработени на високо ниво, професионално, с използване на сериозен математически апарат. Разработени са в нужния обем и необходимото качество.

Отправлям следните препоръки към докторанта:

- Да положи в бъдеще усилия за актуализиране и осъвременяване нормативната база на Р Турция в този сектор за намаляване нивата на трудов травматизъм и доближаването му до средните стойности за ЕС.

7. Заключение:

Най-отговорно считам, че представеният труд и авторефератът са разработени на необходимото ниво, в достатъчен обем и с нужното качество. На основание на изложеното и съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ (ДВ, бр.38 от 21.05.2010г., изм. ДВ, бр. 81 от 15.10.2010г. и изм. ДВ, бр.101 от 28.12.2010г.), Правилника към него и Инструкция № 6 за академичния състав на ВСУ “Черноризец Храбър“ давам положителна оценка на дисертационния труд на Фърат Ертуш Ертюрк за придобиване на ОНС „доктор“ по докторска програма „Техника на безопасността на труда и противопожарна техника“, поради което предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на **Фърат Ертуш Ертюрк**.

8.08.2017

Варна

Рецензент:.....

/проф. д-р инж. Стефан Терзиев/